

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับ 1) ลักษณะของงานวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย 2) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 3) การเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย 4) การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์และการค้นคว้าอิสระด้านการศึกษาปฐมวัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศ จำนวน 222 เรื่อง ที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2546 - 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยเอง ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเริ่มจากการสำรวจรวบรวมรายชื่อและบทคัดย่องานวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์และการค้นคว้าอิสระด้านการปฐมวัย แล้วจึงศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ และสังเคราะห์ผลการวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของงานวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย

งานวิจัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ส่วนใหญ่พิมพ์เผยแพร่ในปี 2547 (ร้อยละ 30.18) เป็นวิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 84.68) รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยทดลอง/พัฒนา (ร้อยละ 64.87) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา (ร้อยละ 78.38) รองลงไปคือ เปรียบเทียบความแตกต่าง (ร้อยละ 59.46) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่คือ แบบทดสอบ (ร้อยละ 36.94) รองลงไปคือ แบบสอบถาม (ร้อยละ 31.98) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ร้อยละ 54.05) รองลงไปคือ การทดสอบที (t-test Dependent) (ร้อยละ 44.14)

งานวิจัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ส่วนใหญ่เนื้อหาสาระที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 59.00) รองลงไปคือ การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย (ร้อยละ 36.49) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (ร้อยละ 4.50) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 10 เรื่อง(ร้อยละ 4.50) จำแนกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ 1) กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีจำนวน 5 เรื่อง 2) กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม และการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีจำนวน 2 เรื่อง และ 3) กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับ การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 เรื่อง

การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า มีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 3 ประเภทได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่น 2) การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ(หลักสูตรเฉพาะสาระใดสาระหนึ่ง) และ 3) การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทางพุทธศาสนาและทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (หลักสูตรตามแนวคิดหรือทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง)

การเตรียมความพร้อม และการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า มีการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย 7 ภารกิจต่อไปนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ 5)การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6)การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และ 7) การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารและบริการหลักสูตร โรงเรียนได้มีการวางแผนแบบมีส่วนร่วมโดย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบริการเอกสารหลักสูตรการจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การจัดบริการสื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดประสบการณ์ มอบหมายให้ครูผู้สอน

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ครูผู้สอนได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ด้วยตนเองเป็นรายสัปดาห์ 2) มีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ด้วยการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตร 3) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คือ การขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ โรงเรียนได้รับเอกสารคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรที่ค่อนข้างล่าช้า

3. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย จำนวน 131 เรื่อง(ร้อยละ 59.00) จำแนกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ มีงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัยใน 4 ด้านได้แก่

1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 3) พัฒนาการด้านสังคม และ 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งสาระสังเขปที่ศึกษาในแต่ละด้านของพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้น พบว่า พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 5 เรื่อง

ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่นำมาศึกษา ได้แก่ กิจกรรมคำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ และกิจกรรมเล่านิทานโดยภาษาถิ่นล้านนาประกอบการเล่นนิ้วมือ อย่างละ 1 เรื่อง ตัวแปรตามที่ศึกษารองลงไปคือ พฤติกรรมการรับประทานผัก การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และสมรรถภาพทางกลไกของเด็กปฐมวัย ตามลำดับ อย่างละ 1 เรื่อง โดยมีตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่นำมาศึกษา ได้แก่ กิจกรรมประกอบอาหาร 2 เรื่อง และการใช้เพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน 1 เรื่อง

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 10 เรื่อง ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ 1) เซวน์อารมณ์/ความฉลาดทางอารมณ์ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่นำมาศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมโยคะอาสนะประกอบเสียงดนตรี การใช้เสียงเพลง กิจกรรมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านอีสาน และ กิจกรรมเกม 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่นำมาศึกษา ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ กิจกรรมบทบาทสมมติแบบกึ่งชี้แนะ การละเล่นพื้นบ้านของไทย กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวความคิดโอฮิวแมนนิส 3) การคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่นำมาศึกษาได้แก่ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ

พัฒนาการด้านสังคม ผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 28 เรื่อง ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ 1) พฤติกรรม/พัฒนาการทางสังคม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา การจัดประสบการณ์แบบโครงการ การใช้เกมการศึกษา 2) พฤติกรรม/พัฒนาการทางจริยธรรม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การใช้ตัวแบบวิถีทัศน์ การเล่านิทาน 3) จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ เทปนิทานประกอบหนังสือ 4) พฤติกรรม/ความรับผิดชอบ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ นิทานใฝ่สัมฤทธิ์ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ 5) ความมีวินัยในตนเอง ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การจัดกิจกรรมเล่านิทาน/นิทานประกอบละครสร้างสรรค์ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ 6) พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การเล่านิทานคติธรรม 7) พฤติกรรมร่วมมือ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การเล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นเกมเป็นกลุ่ม การจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์ 8) การพัฒนาสัมพันธภาพ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง 9) ลักษณะความเป็นผู้นำ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 10) ทักษะชีวิต ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก 11) ทักษะการจัดการ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การจัดกิจกรรมการละเล่นด้วยการระดมพลังสมอง 12) พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบตัว ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ รูป

แบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี นิทานชาดก รูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญา 13) ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้และคุณธรรม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ใช้ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง 14) ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและพฤติกรรมปรับตัว ตัวแปรต้นที่ศึกษาได้แก่ พฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ 15) พฤติกรรมก้าวร้าว ตัวแปรต้นที่ศึกษาได้แก่ ปัจจัยส่วนตัวเด็ก และปัจจัยภายนอก

พัฒนาการด้านสติปัญญา ผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 88 เรื่อง จำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) การคิด มีจำนวน 37 เรื่อง(ร้อยละ 42.05) 2) ความสามารถทางพุทธิปัญญามีจำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 7.95) 3) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีจำนวน 16 เรื่อง(ร้อยละ 18.18) 4) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 7 เรื่อง(ร้อยละ 7.95) และ 5) ความสามารถทางภาษา มีจำนวน 21 เรื่อง(ร้อยละ 23.86) ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาในแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

1) การคิด

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาเกี่ยวกับการคิด มีจำนวน 37 เรื่อง ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาได้แก่

1. ความสามารถในการคิด ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ กิจกรรมปั้นแป้งโดชนิดแข็ง การสอนการวิพากษ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิด แสวงหาความรู้

2. การคิดวิจารณ์ญาณ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ การใช้เกมฝึกทักษะการคิด การเล่นเกมฝึกทักษะการคิด

3. การคิดเชิงเหตุผล ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดอโบโน การใช้นิทานประกอบคำถามปลายเปิด การใช้กิจกรรมเกมการศึกษา การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

4. การคิดแก้ปัญหา ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด การจัดประสบการณ์แบบโครงงาน การจัดประสบการณ์แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ การพัฒนากระบวนการคิดแก้ไขปัญหาตามแนวคิดทฤษฎีสุกัมา การจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน

5. ความคิดสร้างสรรค์ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ กิจกรรมนันทนาการ เกมสื่อประสม การเล่นเกมโดยใช้วัสดุธรรมชาติ การเล่นเกมวัสดุปลายเปิด การใช้หุ่นและละคร การเล่านิทานโดยใช้กิจกรรมศิลปะและการเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบ การเล่า

นิทานไม่จบเรื่อง กิจกรรมสร้างสรรค์แบบต่อเติมผลงาน การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยใช้อุปกรณ์ กิจกรรมศิลปะด้วยนิ้วมือ กิจกรรมศิลปะประกอบเสียงดนตรีคลาสสิก กิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้น กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการวาดภาพกับการปั้น การจัดประสบการณ์เรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียน 4 แบบ การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป การใช้ชุดฝึกความคิด การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2) ความสามารถทางพหุปัญญา

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทาง พหุปัญญา มีจำนวน 7 เรื่อง ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการพหุปัญญา กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์ปฏิบัติ การทดลองประกอบอาหารตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเล่นไทย กลางแจ้ง และ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

3) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ศึกษาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ มีจำนวน 16 เรื่อง ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ที่ศึกษาได้แก่

1. ความรู้และทักษะเบื้องต้น ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การจัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบ Six Steps Approach การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การจัดประสบการณ์ โดยใช้วิธีการสืบค้น ชุดการสอนคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐาน กิจกรรมการเล่นแบบไทย
2. ความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การ จัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทหลัก
3. มโนคติทางจำนวน ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การใช้เกมคณิตศาสตร์
4. ความพร้อมทางคณิตศาสตร์ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ เกมการศึกษา เพลง แผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ วิธีสอนแบบเล่น-เรียน- สรุป-ฝึกทักษะ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกเลขและลบเลข
5. ทักษะคณิตศาสตร์ด้านจำนวน ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การเรียนรู้โดย การเล่น
6. ทักษะคณิตศาสตร์ด้านการเรียงลำดับ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ เกม การศึกษา
7. ทักษะพื้นฐานทางมิติสัมพันธ์ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรม การวาดภาพต่อเติม

4) กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 7 เรื่อง ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาได้แก่

1. ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาได้แก่ รูปแบบกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ กิจกรรมการเรียนรู้แบบต่อภาพ

2. ทักษะวิทยาศาสตร์ด้านการสังเกตและการจำแนก ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาได้แก่ กิจกรรมการทดลอง

3. การสังเกต ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การจัดประสบการณ์ตามแนวโปรแกรมมาทาล

4. ความรู้เกี่ยวกับแผนที่ ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ กระบวนการสอนแผนที่

5) ความสามารถทางภาษา

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางภาษา มีจำนวน 21 เรื่อง ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาได้แก่

1. พัฒนาการเรียนรู้ทางภาษา ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ เกมการศึกษา การจัดประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดกิจกรรมศิลปะ

2. ทักษะการฟังและการพูด ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ การใช้นิทานภาพ การจัดกิจกรรมการเล่านิทานชาดกประกอบภาพตัดต่อ การใช้คาราโอเกะ และวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์

3. ทักษะการอ่าน ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษาได้แก่ เกมการศึกษา การใช้หนังสือ ชุดการอ่าน การจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกัน พฤติกรรมการเล่นมุมบล็อก การใช้สมุดภาพ พอลิเล็คทรอนิกส์ ชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านและการเขียนพยัญชนะไทย การใช้หนังสือภาพ การจัดกิจกรรมการอ่านหนังสือนิทานตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

4. ทักษะการเขียน ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา ได้แก่ กิจกรรมการวาดและ กิจกรรมการปั้น แบบฝึกทักษะการเขียน กิจกรรมฝึกทักษะการเขียน การจัดสภาพแวดล้อมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

4. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย จำนวน 81 เรื่อง (ร้อยละ 36.49) จำแนกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยศึกษา มีจำนวน 31 เรื่อง 2) การจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอน มีจำนวน 30 เรื่อง และ 3) การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วม มีจำนวน 20 เรื่อง

การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า มีการศึกษาใน 5 ด้านได้แก่ 1) พันธกิจของการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยและการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครอง 3) ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย 4) ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย และ 5) ปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอน ผลการศึกษา พบว่า มีการศึกษาใน 3 ด้านได้แก่ 1) คุณลักษณะของครูผู้สอนเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนาครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และ 3) ความรู้ความสามารถที่ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา

การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่า มีการศึกษาใน 3 ด้านได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 2) ปัจจัยจูงใจที่ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน

อภิปรายผล

1. สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของงานวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย

จากผลการวิจัยพบว่า งานวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยทดลอง/พัฒนา มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา รองลงไปคือเปรียบเทียบความแตกต่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่คือแบบทดสอบ รองลงไปคือแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่คือค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รองลงไปคือ การทดสอบที (t – test Dependent) ทั้งนี้วิทยานิพนธ์ทั้งหมด เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษา

จากผลการวิจัย มีลักษณะเด่นได้แก่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นไปตามข้อกำหนดเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนา นักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดย

กระบวนการวิจัย เพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างมีอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2549 : 21 – 24) ดังนั้นมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานเดียวที่ส่งเสริมประสบการณ์ องค์ความรู้ และนำความรู้ไปสู่สังคม เพื่อให้สังคมสามารถใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นมหาวิทยาลัยคือ Frontier of Knowledge หรือกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยคือผู้นำทางสังคม และในสถานะที่สังคมกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมแห่งความรู้ มหาวิทยาลัยจึงเป็นจักรกลสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการค้นคว้าวิจัยให้กับสังคมโดยมีการวิจัยเป็นพื้นฐาน (สุเมธ แยม่นุ่น. 2547 : 4)

จากผลการวิจัย มีลักษณะเด่นได้แก่ การวิจัยที่ศึกษาเป็นการวิจัยเชิงทดลองหรือพัฒนา ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ สิงห์เวียง (2543) ซึ่งวิจัยสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย ระหว่างปี พ.ศ. 2529 – 2541 ที่พบว่าระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุดคือ การวิจัยเชิงทดลอง ข้อค้นพบจากการวิจัยลักษณะนี้ทำให้ได้ความรู้ใหม่ที่เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสนำไปสู่การประยุกต์ใช้ ตามความเห็นของ สุเมธ แยม่นุ่น (2547 : 7 – 8) ที่กล่าวว่า บทบาทของการวิจัยในมหาวิทยาลัยคือ วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพื่อการนำไปประยุกต์เพื่อประโยชน์ของสังคม

ส่วนลักษณะเด่นของเนื้อหาสาระของงานวิจัยที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรัตน์ สิงห์เวียง (2543) ที่พบว่าวิทยานิพนธ์สาขาการศึกษาปฐมวัย ระหว่างปี พ.ศ. 2529 – 2541 ส่วนใหญ่ศึกษากับประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี เนื้อหาสาระที่ศึกษาโดยส่วนใหญ่คือ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ช่วงเวลาของการทำวิจัยที่ผ่านมา (พ.ศ. 2529 – 2541) และต่อเนื่องมาจนถึงการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2551 ยังมีลักษณะที่เหมือนกัน คือการศึกษาในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพัฒนาการ / การเรียนรู้ของเด็ก แสดงว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงเห็นความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก แต่จากรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 12 – 13) ระบุถึงปัญหาของเด็กปฐมวัยไทยที่พบจากการวิจัยของกระทรวงสาธารณสุข ในปี 2550 พบว่ายังมีปัญหาด้านพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังนั้นแม้ว่าจะมีงานวิทยานิพนธ์จำนวนมาก แต่เด็กปฐมวัยไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นควรจะมีการรวบรวมองค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้พัฒนาการเด็ก เพื่อให้หน่วยงานนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การประยุกต์ใช้ให้ทันกับสภาพปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเผชิญในอนาคต

นอกเหนือจากเนื้อหาสาระด้านการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัยแล้ว พบว่า เนื้อหา

งานวิจัยที่ศึกษาในลำดับรองลงไปคือ การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามลำดับ ทั้งนี้เพราะจากการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญถึงการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นได้จำแนกมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร โดยในด้านผู้บริหารนั้นจะครอบคลุมการบริหารในด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา และด้านวิชาการซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการจัดหลักสูตรการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549) ดังนั้นจึงมีงานวิจัยในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามลำดับ

2. สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีจำนวน 10 เรื่อง และส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 16) ทำให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้วิธีการหรือกระบวนการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจน ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น สามารถปฏิบัติได้ตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาและมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนตามที่ต้องการ

นอกจากการสร้างและพัฒนาหลักสูตรแล้ว พบว่าม้งงานวิจัยที่มีสาระเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งทั้งการเตรียมความพร้อมและการบริหารหลักสูตร และการใช้หลักสูตร เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

สำหรับสถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาที่มีการวิจัยแล้วแสดงถึงข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งได้แก่สาระเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร และขณะเดียวกัน จากผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยด้านผู้บริหารในด้านการบริหารมาตรฐานด้านวิชาการ มีผลการประเมินต่ำกว่ามาตรฐานด้านอื่น โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้

เรียนและท้องถิ่น ที่พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงสูงสุด และพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ ขาดการบริหารการเชื่อมต่อหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตรยังมีคุณภาพไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่วนในด้านการประเมินหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพบว่า ยังคงต้องปรับปรุง ทั้งในเรื่องของวิสัยทัศน์ของหลักสูตร การจัดประสบการณ์และการสร้างการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : (9))

ดังนั้นแม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่ยังมีปริมาณน้อยและยังไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงน่าจะมีการวิจัยให้ครอบคลุมเพื่อนำผลไปสู่การประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาด้านหลักสูตรต่อไป

3. สถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ / พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

จากผลการวิจัย มีข้อค้นพบที่แสดงถึงลักษณะเด่นของสาระที่วิจัยคือ งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ / พัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ / พัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่มีการศึกษาเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นงานวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์และการศึกษาของประเทศ เช่น การวิจัยเสนอเป็นรายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2549 โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) รายงานประเมินผลการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย (3 – 5 ปี) โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551) และรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552 โดยหน่วยงานเดียวกันในปี 2552 และมีรายงานการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยประจำปี 2550 โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2551) รวมทั้งมีรายงานจากโครงการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาของเด็กไทย โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2550) ซึ่งผลจากการวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ทราบสถานภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ / พัฒนาการของเด็กปฐมวัย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคและประเด็นที่ควรเร่งรัดดำเนินงาน โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ระบุว่าผลการศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยตามเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : (3))

สำหรับสภาพปัญหาด้านการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้น ได้ระบุไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 – 2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 11) โดยกล่าวว่า “...ปัจจุบันเป็นที่น่าวิตกและถือเป็นวิกฤตของเด็ก

ปฐมวัย เนื่องจากข้อเท็จจริงจากการประเมินสถานการณ์และทดสอบพัฒนาการอย่างคัดกรองในเด็กปฐมวัย (อายุ 0 – 5 ปี) พบว่า โดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม...” ซึ่งสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ปีการศึกษา 2551 พบว่าเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่ยังมีความแตกต่างกันในพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยมีพัฒนาการด้านสังคมสูงสุด รองลงมาได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสติปัญญามีพัฒนาการในระดับด้อยที่สุด คือประมาณร้อยละ 50 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 :109) เช่นเดียวกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปี 2551 พบว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหา โดยเฉพาะในด้านความสามารถของผู้เรียนด้านการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ให้ความเห็นว่า ผลการสำรวจโดยภาพรวมทั้งด้านพัฒนาการระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พบว่าเด็กปฐมวัยไทยมีพัฒนาการที่ลดลงในทุกด้าน จึงต้องเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันหาคำตอบหรือสาเหตุและร่วมกันแก้ปัญหาคักยภาพของเด็กปฐมวัยให้เพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 104 – 105)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงถึงความจำเป็นและความต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการวิจัยและประเด็นสำคัญคือ การนำองค์ความรู้นั้นไปสู่การประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดผลต่อการแก้ปัญหาด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งขณะนี้กล่าวได้ว่าอยู่ในสภาวะวิกฤติ และหากไม่เร่งร่วมกันแก้ไขจะเกิดปัญหาด้านศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในอนาคต

4. สถานภาพของงานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

จากผลการวิจัย แสดงถึงลักษณะเด่นของสาระเนื้อหาของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยศึกษาเกี่ยวกับพันธกิจของการจัดการศึกษาปฐมวัย ความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัย และการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าสถานศึกษาปฐมวัย ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย และปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการบริหารในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเรื่องดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษาได้รับทราบถึงปัจจัย ที่มีต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เกิดความเป็นมาตรฐานที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ

สถานศึกษาปฐมวัยด้านการบริหาร แต่ทั้งนี้แม้จะมีการศึกษาในด้านการบริหารของสถานศึกษาดังกล่าวแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมถึง มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมาตรฐาน 13 ด้านการจัดองค์การ / โครงสร้างและการบริหารอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา และยังพบปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาจากผลการประเมินการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ศ. 2551 พบว่า การบริหารจัดการทั่วไปของสถานศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านไม่มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างการบริหารที่ไม่ ชัดเจน ไม่มีคู่มือการปฏิบัติงาน ธรรมนูญโรงเรียน เทคโนโลยีและระบบข้อมูลสารสนเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 128) ดังนั้นการวิจัยด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็ก จึงยังมีประเด็นที่ยังไม่ได้ศึกษาอีกจำนวนมาก

กลุ่มที่ 2) การจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอน โดยศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนา กระบวนการพัฒนาครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และความรู้ความสามารถที่ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอนนั้น เนื่องจากความสำคัญของครูผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเด็กโดยตรง เป็นผู้จัดประสบการณ์ให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน รวมทั้งการเรียนรู้ของเด็ก ขณะเดียวกันครูยังมี บทบาทสำคัญในการเป็น ตัวแบบทางด้านจริยธรรม คุณธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็ก อีกทั้งยังมีความสำคัญในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กให้แก่ครอบครัว ชุมชน แต่ขณะเดียวกันพบปัญหาว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของความรู้พื้นฐานในการพัฒนาเด็กตามที่ได้ระบุไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 – 2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 14, 28 – 29) ที่ระบุปัญหาด้านการพัฒนาเด็กที่เกิดจากการขาดความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัยของบุคลากรที่ทำหน้าที่พัฒนาเด็ก ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาโดยกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีมาตรการในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทในสถานบริการ สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็น “มืออาชีพ” และสามารถดำเนินงานร่วมกันในรูปสหวิทยาการโดยให้มีการจัดฝึกอบรมที่เป็นระบบ มีความหลากหลายและ ต่อเนื่องแก่ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ที่มีควมรู้พื้นฐานและระดับการศึกษาต่างกัน ให้มีความรู้และทักษะเฉพาะทางเพิ่มขึ้น มีความรู้และทักษะที่สามารถให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม สติปัญญา และด้านการเรียนรู้ให้มีความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กให้ได้ มาตรฐานที่กำหนดไว้

กลุ่มที่ 3) การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ปัจจัยจูงใจที่ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน และการมีส่วน

ร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพนั้นจะจัดในรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู (กรมวิชาการ. 2546 : 3) โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบ้านกับสถานศึกษา ที่ร่วมกันพัฒนาเด็กไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเด็กตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ

วิธีการทำงานร่วมกันนี้เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในมาตรา 8 ที่ระบุถึงการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในมาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 6 –7) และยังมีการกำหนดมาตรฐานปฐมวัย เพื่อการประเมินคุณภาพสถานศึกษาปฐมวัยของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาได้กำหนดไว้ใน มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับงานวิทยานิพนธ์ในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่ พบว่ายังมีการศึกษาในเรื่องของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคอื่นๆ ยังมีการศึกษาน้อย และยังมีข้อสังเกตจากการ รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552 ของสำนักประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่พบว่าโดยภาพรวมเด็กปฐมวัยไทยมีพัฒนาการลดลงในทุกด้าน และมีปัญหาด้านการเรียนรู้ และให้ความเห็นว่าในส่วนของการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กพบว่ามีปัญหาในส่วนของต้นทุนของชีวิต อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมจากครอบครัว คุณภาพของผู้เลี้ยงดูเด็กที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็ก ดังนั้นควรมีการศึกษาเรื่องของการมีส่วนร่วมในการลักษณะการให้ความรู้กับผู้ปกครองและสังคม เพื่อเป็นการร่วมกันจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบที่เป็นจุดเด่น จากผลการวิจัยดังกล่าวแล้วพบว่าสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้ดังนี้

1.1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษาปฐมวัย จากผลการวิจัย มีลักษณะเด่นและเป็นแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ได้แก่

รูปแบบของการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยสำรวจ การวิจัยความสัมพันธ์/อิทธิพล และการวิจัยทดลอง/พัฒนา ทั้งส่วนที่เป็นเครื่องมือ สถิติที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เป็นการวิจัยที่มีคณาจารย์ที่มีความรอบรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยตรวจสอบ มีคุณสมบัติในแต่ละระเบียบวิธีวิจัย ตรวจสอบแล้ว จึงนำรูปแบบการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางต่อไป

1.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จากผลการวิจัย มีลักษณะเด่นและเป็นแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ ด้วยการถอดแบบ จากรูปแบบ(Model)ของการวิจัยของการแต่ละเรื่อง หรือนำไปจัดทำกระบวนการในทำงาน(Work Process) ในเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.2.2 การเตรียมความพร้อม และการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ

1.2.3 การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

จากงานวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยที่นำไปใช้ได้แก่ รูปแบบ(Model) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสามารถนำไปถอดแบบเพื่อพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการได้ หรือสร้างและพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่น จากนั้นสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและการบริหารหลักสูตร และการใช้หลักสูตรปฐมวัย ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัย

1.3 องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจากผลการวิจัย มีลักษณะเด่นและเป็นแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ด้วยการถอดแบบ จากรูปแบบ(Model)ของการวิจัยของการแต่ละเรื่อง หรือนำไปจัดทำกระบวนการในทำงาน(Work Process) ในเรื่องต่อไปนี้

1.3.1 พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาได้นวัตกรรมที่นำไปพัฒนาด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยต่อไปนี้ 1. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก 2. พฤติกรรมการรับประทานอาหาร 3. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และ 4 สมรรถภาพทางกลไก

1.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผลการศึกษาได้นวัตกรรมที่นำไปพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัยต่อไปนี้ 1) เชาวน์อารมณ์/ความฉลาดทางอารมณ์ 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) การคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

1.3.3 พัฒนาการด้านสังคม ผลการศึกษาได้นวัตกรรมที่นำไปพัฒนาด้านสังคมของเด็กปฐมวัยต่อไปนี้ คือ 1) พฤติกรรม/พัฒนาการทางสังคม 2) พฤติกรรม/พัฒนาการทาง3) จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ 4) พฤติกรรม/ความรับผิดชอบ 5) ความมีวินัยในตนเอง 6) พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 7) พฤติกรรมร่วมมือ 8) การพัฒนาสัมพันธภาพ 9) ลักษณะความเป็นผู้นำ 10) ทักษะชีวิต 11) ทักษะการจัดการ 12) พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบตัว 13) ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้ และ

คุณธรรม 14) ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและพฤติกรรมการปรับตัว 15) พฤติกรรมก้าวร้าว

1.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ผลการศึกษาได้นวัตกรรมที่นำไปพัฒนาด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยต่อไปนี้ 1) การคิด 2) ความสามารถทางพหุปัญญา 3) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ 4) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ 5) ความสามารถทางภาษา
จากงานวิจัย เกี่ยวกับการเกี่ยวกับการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยที่นำไปใช้ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้(Model of Learning) จำนวนมากที่ผ่านการวิจัยด้วยวิธีการทดลอง ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษาปฐมวัย จากผลการวิจัย มีลักษณะเด่นและเป็นแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยศึกษา 2) การจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอน และ 3) การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วม ดังนี้

1.4.1 การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ต่อไปนี้ 1) พันธกิจของการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัย และการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครอง 3) ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย 4) ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย และ 5) ปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.4.2 การจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอน ได้องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ต่อไปนี้ 1) คุณลักษณะของครูผู้สอนเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนาครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และ 3) ความรู้ความสามารถที่ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา

1.4.3 การจัดการศึกษาปฐมวัย ได้องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 2) ปัจจัยจูงใจที่ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน

จากงานวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยที่นำไปใช้ได้แก่ แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยของครูผู้สอน และการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วม และจัดทำเป็นคู่มือการดำเนินงาน(Work Manual) ของสถานศึกษา

2. 2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบที่เป็นจุดเด่น จากผลการวิจัยดังกล่าวแล้ว พบว่ามีโอกาสพัฒนา (Optunity for Improvement) ในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1.1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษาปฐมวัย จากผลการวิจัย มีโอกาสพัฒนาได้แก่

รูปแบบของการวิจัย จากการค้นพบดังนี้

รูปแบบของการวิจัย	222	
1 การวิจัยเชิงคุณภาพ	7	3.15
2 การวิจัยสำรวจ	64	28.83
3 การวิจัยความสัมพันธ์/อิทธิพล	7	3.15
4 การวิจัยทดลอง/พัฒนา	144	64.87

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการวิจัยที่นำมาใช้น้อยได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ(ร้อยละ 3.15) และการวิจัยความสัมพันธ์/อิทธิพล(ร้อยละ 3.15) หรือการวิจัยร่วมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณยังมีน้อย

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่า การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการวิจัยสำรวจ ส่วนการวิจัยทดลอง/พัฒนา จะเป็นรูปแบบการวิจัยของการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ดังนั้น ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ควรนำรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยความสัมพันธ์/อิทธิพล และการวิจัยทดลอง/พัฒนาเพิ่มขึ้น

1.2.1 การเพิ่มจำนวนงานวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย และการเรียนรู้/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในบางประเด็นมีจำนวนน้อย บางเรื่องมีเพียง 1 ผลงานวิจัย ทำให้ไม่มีการวิจัยซ้ำ จนมั่นใจว่าเป็นองค์ความรู้ที่วิจัยซ้ำแล้ว จะได้ผลอย่างไร ดังตัวอย่างจำนวนงานวิจัยดังตารางต่อไปนี้

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น/นวัตกรรมที่ศึกษา	ความถี่ (n=10)
1. เชาว์อารมณ์/ความฉลาด ทางอารมณ์ (n=5)	1. การจัดกิจกรรมโยคะอาสนะประกอบเสียงดนตรี	1
	2. กิจกรรมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	1
	3. กิจกรรมเกม	1
	4. การใช้เสียงเพลง	1
	5. การละเล่นพื้นบ้าน	1

จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดกิจกรรมโยคะอาสนะประกอบเสียงดนตรีเพื่อพัฒนาเยาวชน
อารมณ์/ความฉลาดทางอารมณ์เพียง 1 เรื่อง เป็นต้น

ดังนั้น ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ การวิจัยซ้ำในตัวแปรตามที่มีจำนวน
น้อยให้มากขึ้น หรือใช้ตัวแปรตามอื่นเพื่อพัฒนาตัวแปรอิสระ เช่น พัฒนาเยาวชนอารมณ์/ความ
ฉลาดทางอารมณ์ ได้ตัวแปรตามนอกเหนือจาก 1. การจัดกิจกรรมโยคะอาสนะประกอบเสียง
ดนตรี 2. กิจกรรมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 3. กิจกรรมเกม 4. การใช้เสียงเพลง และ 5. การ
เล่นพื้นบ้าน เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า มีงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว
แต่ยังไม่มีผลงานวิจัย หรือมีปริมาณน้อย จนไม่สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่น่าเชื่อถือได้ หรือมี
ปริมาณการวิจัยมากพอควร แต่ไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงน่าจะมีการวิจัยให้
ครอบคลุมเพื่อนำผลไปสู่การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยต่อไป